כא א ב ג מיי' פ"ד מהל' שופטים הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קטו סעיף ה:

כב ד ה מיי' פי"ז מהל' אישות הל' ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לו סעי' טז:

כג ו מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף י:

תוספות רי"ד

שהטילו לכים זה ק' וזה ר' השכר לאמצע פי' לא יחלוקו השכר לפי המעות אלא כך נוטל זה כמו זה שיש בני אדם שחריפים הם במ"מ יתר מחבריהם מפני שהוסיף זה להטיל מעותיו יותר או שמא מפני אהבתו לא חייישי הילכך כ"ז שלא פרשו אלא הרויחו בסתם חולקין השכר בין שניהם לאמצע אך אם פי' ליטול כ"א לפי מעותיו הכל כפי תנאם: אמר רבה מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה ועומד לחרישה פי' שכיון שהשכר שעושין הוא מובדל מן הקרן הוי הכל לאמצע וכן נמי אם שמו מעות בכיס להשתכר בהן והותירו כיון שהשכר מובדל מן הקרן השכר לאמצע אבל שור העומד לטביחה (ועומד) [ולקחו] לחרישה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו פי' שהשכר עומד על הקרן כל אחד ואחד לוקח קרנו וכ"ש אם לקחוהו מתחלה לטביחה או אם קנו עגלים לגדלן שכ"א הוא נוטל לפי מעותיו. ור"ה אמר אפי' שור לחרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע פי' אע"פ שהשכר עומד על הקרן אם היו עתידים לחלקו לאיבריו ולהוליך כ"א הבשר לביתו הי' נוטלין לפי המעות אבל כיון דלמכירה קאי וסוף שיותירו במעות נמצא שהריוח הוא מובדל מן הקרן וכאילו נשתכרו בפרקמטיא דמי שהשכר לאמצע ול"ת דוקא שלקחוהו לחרישה תחלה אלא אפי' לקחוהו מתחלה לטביחה כיון דלמכירה קאי ולא לחלוק לאיבריו הוי השכר לאמצע אלא משום דנקט רבה שור לחרישה ועומד לטביחה נקטו נמי אינהו האי לישנא ולאו דוקא: מיתיבי ב' שהטילו לכיס זה ק' וזה ר' השכר לאמצע מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה תיובתא דרבה לא בשור לחרישה ועומד לטביחה מאי זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו אדתני סיפא לקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו ליפלוג ולתני בדידיה במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו הכי נמי קאמר במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה נעשה כמי שלקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו תנן וכן שלשה שהטילו לכים פחתו או הותירו כך הן חולקין מאי לאו פחתו פחתו ממש הותירו הותירו ממש [3]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא הותירו זוזי חדתי פחתו אסתירא דצוניתא: **מתני'** [4]מי שהיה נשוי ד' נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית וראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית והרביעית נפרעת שלא בשבועה בן ננס אומר וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת [5]אף היא לא תפרע אלא בשבועה [6]היו יוצאות כולן ביום אחד כל הקודמת לחברתה אפילו שעה אחת זכתה וכך היו כותבין בירושלים שעות היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה: **גמ'** במאי קמיפלגי אמר שמואל כגון

[1]השכר לאמצע אמר רבה מסתברא מילתיה דשמואל בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו ורב המנונא [2]אמר אפילו שור לחרישה ועומד לטביחה השכר לאמצע מיתיבי [3]שני' שהטילו לכים זה מנה וזה מאתים השכר לאמצע מאי לאו בשור לחרישה ועומד לטביחה ותיובתא דרבה לא בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל שור לחרישה ועומד לטביחה מאי זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו אדתני סיפא לקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו ליפלוג ולתני בדידיה במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו הכי נמי קאמר במד"א בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל בשור לחרישה ועומד לטביחה נעשה כמי שלקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו תנן וכן שלשה שהטילו לכים פחתו או הותירו כך הן חולקין מאי לאו פחתו פחתו ממש הותירו הותירו ממש [3]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא הותירו זוזי חדתי פחתו אסתירא דצוניתא: **מתני'** [4]מי שהיה נשוי ד' נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית והרביעית נפרעת שלא בשבועה בן ננס אומר וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת [5]אף היא לא תפרע אלא בשבועה [6]היו יוצאות כולן ביום אחד כל הקודמת לחברתה אפילו שעה אחת זכתה וכך היו כותבין בירושלים שעות היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה: **גמ'** כגון

השכר לאמצע. מולקין בשוה: **שור לחרישה.** שלקחו בהן שור לחרוש ומוכרין בו ואין חלקו של זה מועיל בלא חלקו של זה כלום הלכך חולקין בשוה. אבל שור לחרישה והשניה בשר ושחטוהו: **זה נוטל לפי מעותיו כו'.** שהרי מתחלק לאבריו. והא דנקט לאשית מקמן לחרישה רבותא אשמועינן דאע"ג דמעיקרא אדעתא דלמיפלג בשוה נחות לשותפות השתא דשכח בשר ושחטוהו והוא מתחלק לאבריו יטול חיש לפי מעותיו: **לקח זה בשלו.** שוורים בריאים במאתים: **וזה בשלו.** שוורים כחושים במנה: **זה נוטל לפי מעותיו.** דשור כחוש אין עבודתו דומה לשל בריא: **ליפלוג בדידיה.** אף כשהטילו לכים מעות ולקחו בהמה אחת יחלוקו ולימא זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי מעותיו כו': **פחתו פחתו ממש כו'.** וקתני כך הן חולקין לפי המעות ומיבעיא דשמואל: **זוזי חדתי.** שמטילין זוזים ישנים ונתנו ונשאו בהם על שנעשו חדשים ויוציאו בהוצאה דלכך חולקין לפי המעות דכל חד וחד שקיל מה דיהיב אבל אם הותירו יותר על החשבון השכר לאמצע פחתו איסתרא דצניתא שנפסל המטבע ואין יוצא בהוצאה ומי שיש לו מכה תחת עקבו קושרה שם כדאמרי' בשבת יוצאים בסלע שעל הצינית דכיון שישנן בעין נוטל כ"א כחשבון שהטיל אבל אם פחתו ק' או נ' זוז זה מפסיד מחצה וזה מפסיד מחצה שהשכר והפסד לאמצע [6] ובהא לא מבעי' רבה אלא אפי' ר"ה מודי לאו למכירה קיימא שימצא בהן עודף על הקרן או פחות אלא כ"א מוליך זוזיו או מושבחים או מופסדים אבל שור לטביחה דקאי למכירה יסוף שיהי' יתרון במעות חולקין לאמצע והל' כשמואל וכפירוקא דר"נ דבכל מידי דמשתכרי [3]ולא קאי השכר או ההפסד על הזוזין כ"א נוטל לפ"מ או מושבחין או מופסדין. עיין בערך מ"ט בס"ה: **מתני'** מי שהיה נשוי ד' נשים ומת הא' קודמת לחב' והב' להג' והג' להד' והד' נפרעת של"ב אמר בן ננס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרה אף היא ל"ת א"ב היו כולן יוצאת ביום א' כל הקודמת לחברתה אפי' שעה א' זכתה כך הי' כותבין

כגון לפנינו ומלמדות שכולן נכתבו ביום אחד: **כל הקודמת לחברתה שעה אחת.** בכתובתה: **וכתב.** אם השעות מפורשות בתוכן כגון באחת כתוב ביום פלוני בשעה שלישית ובשניה בשעה רביעית וכן בכולן: **גמ'** כגון

דלמיתא שהם ישנים יותר מדאי. מ"ר. הא דאמרי' בפ"ק דבבא בתרא (דף יג. וש"נ) א"ל [1]רב יהודה לרב הונא לדידך דאמרת לית לך דינא דגוד או אגוד כגוד ופשוט שהיא להן אביהן עבד והכמה טמאה כילד הן עושין א"ל שאני אומר עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים ומקשה ר"ת ז"ל אמאי קשיא ליה מבכור ופשוט ליקשי ליה משניהם פשוטים ואומר ר"ת שניהם פשוטים ניחא ליה שיעבוד לזה יום אחד ולזה יום אחד אבל בכבור ופשוט קשיא ליה שאם יעבוד הפשוט יום אחד והבכור שני ימים הרי הבכור נוטל יותר מפי שנים שאם יש עיר רחוקה ממהלך יום אחד ומשתכרים בה הרבה בסחורה שיש שם סחורה בזול פשוט שאין לו שהות אלא יום אחד לא יוכל לילך שם והבכור שיש לו שהות שני ימים הולך שם ומשתכר כמה וכמה יותר מן הפשוט ור' מפרש דלהכי קשיא ליה בכור ופשוט משום שור לחרישה ועומד לחרישה לכולי עלמא השכר לאמצע משום הכי פריך כילד יעבוד דבזה אין נוטל הבכור פי שנים ומשני עובד לזה יום א' ולזה שני ימים ולא דמי לשור לחרישה ועומד לחרישה דמשום הכי הוי השכר לאמצע דמעיקרא אדעתא דהכי נשתתפו אבל גבי בכור דלא שייך האי טעמא כל אחד נוטל לפי חלקו. מ"ר: **מי** שהיה נשוי ד' נשים. לא הוה מצי למנקט ב' נשים אע"ג דשייכא בהו אפיר פלוגתא דתנא קמא ובן ננס מ"מ לא הוה שמעינן מיניה שבועה לאחד שבועה לאחה אבל השתא שמעי' ליה דהא אין נשבעת ראשונה לשלישית משום שכבר נשבעה לשניה כדמפ' בגמ' מיהו תימה אמאי תנא ארבע בשלש סגי דבשלש נמי שמעי' שבועה לאחד שבועה לאחה ואיכא למימר דהוה אמינא דהתם הוא דאין נשבעת ראשונה לשלישית שהיא אחרונה דלא חיישי' כולי האי כיון שכבר נשבעה לשניה ושלישית שמא כבר נתקבלה כתובתה שאין נשבעת לא אחמור בה רבנן כולי האי אבל אם היתה נשבעת אותה שלישית כגון שיש רביעית דהשתא ידעינן שלא נתקבלה כתובתה הוה אמינא דנחמיר טפי ותשבע לה הראשונה להכי תנא ארבע נשים. מ"ר:

שנמצאת

[1] ר"ל בהא דמייתי מתני' נוזזי חדתי לא מנעני רבה. [2] אולי ל"ל ולא קאי השכר או ההפסד על הזוזין דאבל לאמצע אבל אי קאי השכר או ההפסד על הזוזין ומי.

[3] [תוספתא פ"ו], [4] [ערוך פז.], [5] [שם פי' רבא לרב נחמן].

תוספות רי"ד (המשך)

בוודאי כששמו בכיס זה ק' וזה ר' וקונים בהם פרקמטיא כיון שאין סוחרי הק' לבד והר' לבד אלא הכל ביחד אבל לחרוש ולהשתכר בהן כיון שקרנו של זה מובדל תמיד מקרנו ה"נ קאמר במה דברים אמורים בשור לחרישה ועומד לחרישה אבל שור לחרישה ועומד לטביחה נעשה כמי שלקח זה בשלו וזה בשלו ונתערבו שו"ג לפ"מ וז"נ לפ"מ. תנן וכן ג' שהטילו לכיס פחתו או הותירו כך הן חולקין מאי לאו פחתו ממש הותירו ממש פי' וק' לשמואל בין אליבא דרבה בין אליבא דר"ה שהרי אם הותירו מעות אע"פ שאין השכר עומד על הקרן נוטלים לפ"מ ארב"א הותירו זוזי חדתי פחתו אסתרא דצניתא פי' שהטילו זוזים ישנים ונשאו ונתנו בהם עד שנעשו חדשים ויוציאו בהוצאה דלכך חולקין לפי המעות דכל חד וחד שקיל מה דיהיב אבל אם הותירו יותר על החשבון השכר לאמצע פחתו איסתרא דצניתא שנפסל המטבע ואין יוצא בהוצאה ומי שיש לו מכה תחת עקבו קושרה שם כדאמרי' בשבת יוצאים בסלע שעל הצינית דכיון שישנן בעין נוטל כ"א כחשבון שהטיל אבל אם פחתו ק' או נ' זוז זה מפסיד מחצה וזה מפסיד מחצה שהשכר והפסד לאמצע [6] ובהא לא מבעי' רבה אלא אפי' ר"ה מודי לאו למכירה קיימא שימצא בהן עודף על הקרן או פחות אלא כ"א מוליך זוזיו או מושבחים או מופסדים אבל שור לטביחה דקאי למכירה יסוף שיהי' יתרון במעות חולקין לאמצע והל' כשמואל וכפירוקא דר"נ דבכל מידי דמשתכרי [3]ולא קאי השכר או ההפסד על הזוזין כ"א נוטל לפ"מ או מושבחין או מופסדין. עיין בערך מ"ט בס"ה: **מתני'** מי שהיה נשוי ד' נשים ומת הא' קודמת לחב' והב' להג' והג' להד' והד' נפרעת של"ב אמר בן ננס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרה אף היא ל"ת א"ב היו כולן יוצאת ביום א' כל הקודמת לחברתה אפי' שעה א' זכתה כך הי' כותבין

[1] ר"ל בהא דמייתי מתני' נוזזי חדתי לא מנעני רבה. [2] אולי ל"ל ולא קאי השכר לא ההפסד על הזוזין ומי. [3] [תוספתא פ"ו], [4] [ערוך פז.], [5] [שם פי' רבא לרב נחמן].

כגון שנמצאת אחת. מן השלש שדות שגבו ג׳ נשים ראשונות: **שדה שאינה שלו.** שנודע שגזלה וקוף שיבואו בעלים ויטלוה ממנה וכשבאה רביעית לגבות כתובתה משדה רביעית באה זו ועומדת לאמר למחר יבא הנגזל ויטול שדהו מידי ונמצאתי קרחת רלוי שתשבעי שלא גבית כתובתך בחיי הבעל: **ובבעל חוב מאוחר שקדם וגבה קמיפלגי** ס״ק סבר מה שגבה לא גבה. הלכך למה תשבע אם יבא הנגזל ויטרוף מזו מחזור היא על הרביעית ותטול ממנה מה שגבתה דהוא לה רביעית בעל חוב מאוחר: **וכן נגס סבר מה שגבה גבה.** ואין השלישית חוזרת עליה לפיכך יכולה להשביעה: **דכולי עלמא מה שגבה לא גבה.** ושבועה דבן נגס טעמא מאי דקסבר מיישין שמא תכסיף הרביעית הזאת את השדה שהיא גובה דכי חזיא דלא משבעינן לה ידעא דהדרא שלישית עילוה כשיטלו מה שבידה ולא מיישא הך רביעית לאשבוחי לאדעא אלא שמטה ואכלה ומ״ק לא מיישי לשמא תכסיף: **דאמרי קשישא איכא ביניייהו.** ואיתומים באים להשביעה ולא בנמצאת שדה שאינה שלו מיירי: **יתומים שאמרו.** הכא ליפרע מהם לא יפרע אלא בשבועה אף בגדולים אמרו: **תרי אמי ותרי שותפי.** או תרי שותפי: **ואזל חד מינייהו בהדיה לדינא.** בדבר השותפות ולא השותף מייב: **לא מלי.** שותף מחבירו למימר לבעל הדין: **אנא לאו בעל דבריס דידי אנא.** בדין זה שנתחייב מחברי אני אדון עמך בחלקי: **ואילו ראשונה לשלישית לא קפני.** לתשבע לפי שנשבעה: **ולא אמרן.** שיחזיר וידון: **אלא דלא הוה.** האי שותף במתא כשבא חבירו לדין: **כ׳ שטרות.** מכר שדה אחת לשני בני אדם ביום אחד: **שודא דדייני.** לפי ראות עיני הדיינין יטילו הזכות והחובה: **שודא.** לשון השלכה כמו ירה ביש דמתרגם שדי בימא (שמות טו): **כרבי מאיר דאמר.** לענין גט עדי חתימה עיקר כריתות וכן לענין השטרות ואלו שניהם נחתמו ביום אחד ובמקום אחין כותבין שעות גלו דעתייהו דאין מקפידין על הקודם לחבירו ואפילו זה שחרית וזה במנחה אין זה גובה יותר מזה הלכך מאי שודא דדייני איכא למימר אין אדם יכול ליפות כחו של זה משל זה: ושמואל

שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו. פי׳ הקונטר׳ שנודע כבר שהיא גזולה הלכך כשבאה רביעית לגבות משביעין לה והדר יהביגן לה לבן נגס דהואיל מה שגבתה גבתה לריכה שבועה שהרי נפסדת אותה שיש לה שדה שאינה שלו וקשה לרבי דמסתמא כמשביעין הרביעית משמע שעדיין לא גבתה מדקתני גבי רביעית נפרעת לא תפרע והואיל וכן הקודמת לה למה אינה לוקחת אותה שדה דבכירור שלו ואין סברא לומר שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו ואינו ידוע איזו ועוד קשה לי מאי קאמר בן נגס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת אמו מי קאמר ת״ק נשכרה נפסדה קאמר שאינה נשבעת לפי שאין גבייתה כלום שהקודמת לה נוטלת אותה שדה והיכא שהאחרונה נפרעת כגון שלא נמצאת אחת מהן שאינה שלו התם מודה נמי בן נגס דנפרעת שלא בשבועה על כן נראה כפי׳ ר״מ דאפילו לא נמצאת פליגי דקאמר בן נגס שנשבעת הרביעית משום משם שמא תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ולא יוכלו אחרי כן לחזור עליה דמה שגבתה גבתה וה״ק במאי פליגי כלומר במאי תלוי עיקר טעמא שמחמת אותו טעם משביעה בן נגס לעולם כגון שנמצאת כו׳ ומשום הכי נשבעת אפילו לא נמצאת והכא במיישין שמא תכסיף קמיפלגי לפי שיראה שמא תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ויחזרו עליה ואינה מוצאת להשביח השדה ומפסידתו ואומר ר״מ דמשביעין אותה כדי שתפרוש אם התפיסה לרבי ור״מ ס״ל נשביע כל ב״ח דניחוש שמא יכסיף לפי שאם יש בעל חוב קדוש שיטרוף ממנו ונשביענו כדי שיפרוש אם התפיסו לרבי לאו מלתא היא דאמרו יש לנו לעשות תקנה לבעל חוב דליתיה קמן ושמא אינו בעולם אבל הכא אנו עושין תקנה בשביל הנשים הקודמות ור״מ ומה יועיל מה שיפרוש גם היתומים שיפול השדה ביד יכסיפוה מחמת ילאה זו שמא תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ואומר רבי דלא יכסיפוה בשביל כך שתביה בעייתם עוד אומר ר׳ הס למה יכסיפוה אם אותה שדה ישביחו יהא ריוח שלהן שיכולין לסלקו בזוזי דאין להן בשדה אלא נכסים בעלמא אבל אחרונה תכסיף דהואיל ומה שגבתה לא גבתה אינה יכולה לסלקה בזוזי ור״מ לרבנן נמי תהא האחרונה נמי לריכה שבועה כדין כל הבא ליפרע מנכסי יתומים ופ״ה דיתומים גדולים אינו׳ ולא לאבי קשישא ור׳ מפרש אפי׳ לאבי קשישא כגון שפטרה מן השבועה ור״מ לטמן דלית ליה לאבי קשישא היכי מפרש הנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה (לעיל פז.) והא דתנן (גיטין לד:) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה דביתומים גדולים אינה לריכה שבועה וביתומים קטנים נמי ליכא לאוקמא דאין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אא״כ רבית אוכלת בהן ואומר רבי דס״ל כמ״ד בערכין פרק שוס היתומים (דף כב.) אף לכתובה משום מזוני וקשה מ״מ מיקשי מהיא דהנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא לעיל בהכותב (דף פז. ד״ה מקשים) פי׳ ר״י דמירי בגרושה דלית לה מזוני כי היכי דלא מיקשי אמאי איצטריך למיתני בגיטין אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואמר לי רבי דמ״מ איצטריך אלמנה בגיטין שלא נטעה לומר בגרושה ומשום דנזקקין בכל ענין דאילו באלמנה ה״א דליכא לאוקומה דאקילו בה רבנן משום חינא כדמפרש בערכין ואי״ת אמאי לא אקשי מבריתא דאבי קשישא למ״ד אין נזקקין אלא אם כן רבית אוכלת בהן דהא קאמר אבי קשישא שגובין מיתומים קטנים בשבועה וי״ל דהוה מוקי לה בב״מ עובד כוכבים דשייכא ביה שבועה כמו שרגיל ר״מ לפרש שמותר לקבל שבועה מעובד כוכבים ואפי׳ לרבינו שמואל שאסר לקבל ממנו שבועה איכא לאוקמא בגר תושב שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים שנשבע בשם ומיהו קשה לי מדקאמר אבי קשישא יתומים שלמנהגי דגיטין לו דהכותב קמי דמיירי בכתובת אשה ע״כ ל״ל ודאי דהוה מוקי פלוגתא דבן נגס ורבנן כאבי קשישא וס״ל כרבנן: **שני** שטרות היוצאים ביום **א׳.** פי׳ של מכר לו של מתנה שמואל אמר שודא דדייני דלא דמי להא דתנן היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה דהתם בשעבוד אחד אלא מאותה שעה שמוכיח ממון השטר כשהתחיל השעבוד דהיינו ממחרת יום שנכתב בו דביום שנכתב אין מוכיח ממון השטר מתי התחיל לו בנקר לו בערב אבל מתנה לו מכר כל הקודם באותו יום עלמו זכה. מ״ר: **לימא** רב דאמר כר׳ מאיר דאמר עדי חתימה ברתי. וכיון דעיקר הוא השטר ומתון עדים החתומים בשטר אין ניכר שקדם קנינו של זה הלכך קונין שניהם בנת אחת אפי׳ נכתב ונחתם ונמסר לאחד אחלה ואח״כ נכתב ונמסר לשני אע״פ שמתון עדי מסירה ניכר דלא משיב להו עדי מסירה עיקר והכי מוכח בגנתון דתנן בפ׳ כל הגט (דף כד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק בגמ׳ הא גדולה מני מגרש אמר רבה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת מוציאין שט״ח על אחרים א״ל אבי אלא מעתה ריש״ל דקתני פסול לגרש בו ה״נ שני הוא דלא מגרש ביה הא ראשון מני מגרש ביה והא אמרת אין אחר יכול להוציא שטר חוב עליהם אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור׳ אלעזר משמע אבל לר״מ אפי׳ ראשון לא מני מגרש אע״פ שניכר מתון עדי מסירה הואיל ומתון עדי חתימה אין ניכר. מ״ר. ונראה לרבי דמיירי הכא בחתנה או במכר במקום שכותבין את השטר דבמקום שאין כותבין שהקרקע נקנה בכסף ובמזקה ובחליפין והשטר אינו עומד אלא לראיה התם כולי עלמא מודו דאמרינן שודא דאין נרין התם שיהא ניכר מתון עדי חתימה איזה קנה תחלה הואיל ואינו אלא לראיה בעלמא ור״ת מפרש הא מילתא בענין אחר וז״ל שני שטרות היוצאין ביום אחד שדה אחת לשני בני אדם האחד עיקר אבל שני שטרות של שני בעלי חובין חולקין לכ״ע כדתנן בתמיתין חולקות בשוה ובעל כרחך כשכולן יוצאין ביום אחד וטעמא דשניהם אחת ושעה אחת בירושלים כיום אחד בעלמא דמי ליתא רב דאמר כר״מ דאמר עדי חתימה ברתי ואפשר דנתחתם בנת אחת דהנך סהדי אהדי ומסתמא כיון שהחתימה עיקר המסירה היתה לדעת חתימה אע״פ שהיתה זו אחר זו והוי כנמסר בנת א׳ דהיכא דכתבי שעות

כגון שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו ובבעל חוב מאוחר שקדם וגבה קמיפלגי [6]ת״ק סבר מה שגבה לא גבה ובן נגס סבר [5]מה שגבה גבה (אמר) ר״נ אמר רבה בר אבוה דכולי עלמא מה שגבה לא גבה והכא בחיישינן שמא תכסיף קמיפלגי מר סבר חיישינן שמא תכסיף ומר סבר לא חיישינן שמא תכסיף אביי אמר דאביי קשישא איכא ביניייהו [1]דתני אביי קשישא [a]יתומים שאמרו גדולים ואין צ״ל קטנים ת״ק לית ליה דאביי קשישא ובן נגס אית ליה דאביי קשישא [2]אמר רב הונא הני תרי אחי ותרי שותפי דאית להו דינא בהדי חד ואזל חד מינייהו בהדיה לדינא לא מצי אידך למימר ליה את לאו בעל דברים דידי את אלא שליחותיה עבד אקלע ר״נ לסורא שיילוהי כי האי גוונא מאי אמר להו מתני׳ היא הראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית ואילו ראשונה לשלישית לא קתני מאי טעמא לאו משום דשליחותה עבדה מי דמי התם [3]שבועה לאחד ושבועה למאה הכא אמר אילו אנא הואי טעיננא טפי [4]ולא אמרן אלא דלא איתיה במתא אבל איתיה במתא איבעי ליה למיתי: [7]אתמר ב׳ שטרות היוצאים ביום אחד רב אמר חולקין [8]ושמואל אמר [9]שודא דדייני לימא רב דאמר כר״מ דאמר [10]עדי חתימה ברתי ושמואל

מסורת הש״ס

6) לעיל 5., 5) [נ״ק לד. ערכין ז:], 1) גיטין ב. שבועות מב:, 2) כ״ב לד., 3) [קדושין עד. וש״נ], 4) [קדושין מח. גטין ג: כלה: וש״נ],

גליון הש״ס

גמ׳ שודא דדייני. עיין לעיל נה ע״ב תוס׳ ד״ה שאם אמר:

מוסף רש״י

יתומים שאמרו. שאמרו מכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, ואפילו הוליא שטר, דאי הוה אמינהון דיתמי קיים לאמת הוה טעין ואמר אשבעה לי דלא פרעתיך ומשבעינן ליה, כדאמרינן בשבועות (מח.) והשתא אנן טעינן בשביל יתמי ולהא מילתא אפילו גדולים נמי (גיטין נ.). שני שטרות היוצאים ביום אחד. היינאים לפנינו על שדה אחת של לאונן שכתב שטר מתנה לשמעון ושטר מתנה ללוי ושניהם ביום אחד ונמצא שאין זה מוחזק ייתר מזה כלל, ואפילו מתברר שלשמעון בשחר ולוי אחריו בערב, אין הקדמה בשעות אלא בירושלים כדאמרינן גבי ההוא עובדא דאיתיה דרמי בר חמא כו׳ וכיוון דלא פיקם לו לאונן לשמעון השעה, נמצא שלא זיכהו בכתב זה עד הערב, הואיל ולא נתפרס בו שעת אחרים ונמצאו שניהם שוין (ושב״ם ב״ב לה:). רב אמר חולקין. לספיקא הוא וליכא למימר הכא המוליא מחבירו דאין אחד מוחזק יותר מחבירו (שם). ושמואל אמר שודא דדייני. לאותו שיהא נוטה לב הדיינים שהיה הנותן אוהבו או קרובו יותר להוא נמר ואקני לו יתנו את הקרקע ושמא עתה זכה בעל הקרקע בשלו, אבל כשאתה אומר יתנוהו בולאי אחד בעל התני שלא כדין (שם וכעי״ז קדושין עד.). עדי חתימה ברתי. משני ליה ספר כריתות (קדושין מח.).

תוספות רי״ד

בירושלים שעות היו כולן יוצאות בשעה א׳ ואין שם אלא ק׳ חולקין בשוה במאי קמיפלגי אמר שמואל כגון שנמצאת שדה א׳ שאינו שלו וכב״ח מאוחר שקו״ע קא מיפלגי ת״ק סבר מ״ש ל״ג ור״נ סבר משג״ג פי׳ כגון שנמצא א׳ מן הג׳ שדות שגבו נשים ראשונות שדה שאינו שלו שנודע שגזלה וסוף שיבואו בעלים ויטלוה ממנה וכשבאה הד׳ לגבות בכתובתה שדה הד׳ באה זו ועוררת למחר יבא הנגזל ויטול שדהו מידי ונמצאתי קרח רצוני שתשבעי שלא גבית כתובתך בחיי הבעל ובבח״מ שקדם וגבה קמפלגי ת״ק סבר מ״ש ל״ג הילכך למה תשבע אם יבא הנגזל ויטרוף מידה היא תחזור על הד׳ ותטול ממנה מה שגבית דהוי לה ד׳ ב״ח מאוחר. ור״נ סבר משג״ג ואין הג׳ חוזרת עליי לפי׳ היא יכולה להשביעה. ר״נ ארב״א דכ״ע מ״ש ל״ג והכא בחוששין שמא תכסיף זו

עין משפט נר מצוה

כב א מי׳ פ״ד מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ה סמג עשין מח ופל טוש״ע חה״ע סי׳ לו סעיף טז וטוש״ע מ״מ מי׳ קח סעי׳ ג יח:

כה ב מי׳ פ״ג מהל׳ שופטין הל׳ ג סמג עשין כפ טוש״ע מ״מ סי׳ עז סעיף ט וסי׳ קכב סעיף ט וסי׳ קעו סעיף כה:

כו ג מי׳ שם [וכ״מ] טוש״ע מ״מ סימן פז סעיף לו וסי׳ קעו סעיף כד:

כו ד מי׳ שם טוש״ע שם סי׳ עז סעיף ט וסי׳ קכב סעיף ט וסימן קעו סעיף כה:

כח ה מי׳ פ״ה מהל׳ זכיה הל׳ ו ופ״ב מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ג סמג עשין סה טוש״ע מ״מ סי׳ רמ סעי׳ ג וסי׳ קד סעיף מ:

תוספות רי״ד (המשך)

הד׳ את השדה שהיא גובה דכי חזיא דלא משבענא לה ידעה דהדרה ג׳ עלה כשיטלו מה שבידה ולא חיישא הך הד׳ לאשכוחי לארעא אלא שמטא ואזלא ות״ק לא חייש לשמא תכסיף וכן הל׳ דבח״מ שקו״ע מ״ש לא גבה ומאי דאמרי׳ בפ״ב דערכין בח״מ שקדם וגבה מש״ג היא מיירי במטלטלין כדכתבינן בר״פ ומשום דמטלטלי לא משחעבדי לב״ח אבל קרקע שהם משועבדים לב״ח לא כל הימנו לאחרון לאבד זכותו של ראשון ואם קדם וגבה שלא כדין לא גבה ומוציאין מידו: אביי אמר דאביי קשישא א״ב דתני א״ק יתומים שאמרו גדולים ואצ״ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית ת״ק ל״ל דא״ק וב״נ א״ל דא״ק פי׳ וכגון שהי׳ היתומים גדולים ובאו היתומים להשביעה. ואע״ג דאוקי אביי דא״ק בב״נ ולא כת״ק הל׳ בוותי׳ דהכי פסק תלמודא בפרק הנזקין והל׳ יתומים שאמרו גדולים ואצ״ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית: אמר ר״ה הני תרי אחי ותרי שותפי דא״ל דינא בהדי חד ואזל חד מינייהו בהדי׳ לדינא לא מצי אידך למימר לי׳ לבדד״א אלא שליחותי׳ עביד פי׳ אם יצא השותף חייב לא מצי שותף חברי׳ למימר לי׳ לבע״ד אנת לאו בדד״א בדין זה שנתחייב חבירו כאילו נתחייב וכאילו שלחו לדון עמו דמי: איקלע ר״נ לסורא שיילוהו כהאי גוונא מאי א״ל מתני׳ היא הא׳ נשבעת לב׳ וב׳ לג׳ וג׳ לד׳ ואילו הא׳ לג׳ לא קתני מ״ט לאו משום דשליחותה עבדה: מי דמי התם שבועה לא׳ שבועה לק׳ הכא א״ל אי הוה אנא הוה טעיננא טפי ול״א אלא דליתא במתא אבל איתא במתא איבעי׳ ליה למיתי׳: איתמר ב׳ שטרות היוצאים ביום א׳ רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדיינא. פי׳ ב׳ שטרי מכר או שיעבוד להלוואה או מתנה יוצאין על שדה א׳ וזמן שניהם שוה ביום א׳ רב אמר חולקין השדה ביניהן ושמואל אמר ש״ד כמו שדי בימא השלכת דעת הדיינים כפי שיאמרו הם למי היתה דעתו קרובה ליתן יותר לאותו נותנין

כט א מיי' פ"ה מהל' זכיה הל' ו ז ופ"ל מהל' גירושין הל' טו ופ"ל הל' ח יח סמג עשין ל וסה טוש"ע מ"מ סימן רמ סעיף ד וסימן נח סעי' ז וטוש"ע אה"ע סי' קל סעיף ו וסי' קנ סעיף ח: ל ב טוש"ע מ"מ סי' רמ סעי' ג בהג"ה:

לא ג מיי' פ"כ מהל' מלוה ולוה הל' ה סמג עשין נד טוש"ע מ"מ סי' מג סעיף כג:

תוספות רי"ד

ואסיקנא רב דאמר כר"מ דאמר ע"ח כרתי אפילו כתב ומסר לשמעון שניהם קנו ביחד דכיון דעדי חתימה כרתי ואמרי' עדיו בחתומיו זכין לו כ"ז שמגיע השטר לידו קונה מעת החתימה ואע"פ שאחר למוסרו כדאמרי' בשנים אוחזין דאפי' כתב ללוות בניסן ולא לוה עד תשרי נשתעבדו לו נכסיו מניסן שכיון שהגיע השטר לידו למפרע קונה משעת חתימתו וה"נ כיון ששניהם נחתמו ביום א' שניהם קנו ביחד והלכך ליכא למיעבד בהו ש"ד למי מסר תחלה שכך קונה האחרון כמו הראשון וכיון ששניהם קונים ביחד חולקין ושמואל סבר כר"א דאמר ע"מ כרתי והעיקר המסירה היא ולא החתימ' ואילו ידענו למי מסר השטר תחלה אותו היה [6] האחרון אינו אלא כמפליגו בדברים ועכשיו שאינו ידוע אומדים ב"ד בדעתם למי היתה דעתו קרובה עמו יותר לאותו מסר תחלה וקי"ל רב ושמואל הל' כשמואל בדיני כ"ש דס"ל כר"א דבמסכת גיטין פ' ע"ב) איפסקא הל' כוותי' הלכך כל שטר דעלמא בין שטרי מכר בין שטרי מתנה בין שטרי הלואה שיצאו על שדה א' בין שיש בהן קנין ובין שאין בהן קנין עבדינן שודא: אימיה דרמי בר חמא בצפרא כתבתינהו לנכסה לרמב"ח לאורתא כתבתינהו לרעב"ח אתא רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' אנכסי' אתא ר"ע לקמי' דר"נ אוקמי' אנכסי' אתא ר"ש לקמי' דר"נ א"ל מ"ט עביד מר הכי א"ל דקדים א"ל אטו בירושלים יתבינן דכותבים שעות אלא מר מ"ט עביד הכי א"ל ש"ד א"ל אנא נמי ש"ד א"ל הדא דאנא דיינא ומר לאו דיינא ותו מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לי' פי' העדים היו מעידים שזה השטר נכתב בבוקר וזה נכתב סמוך לערב אבל לא הי' יודעים למי נכתב תחלה ומתנות בריא היתה ובלא קנין שאילו היתה מתנת ש"מ הי' זוכה האחרון כדאמרי' בפרק מי שמת ולא הי' צריך ר"נ לש"ד אלא היה אומר לר"ש אדרבה מאן דאקדים הפסיד א"ר מתנות בריא היתה ובלא קנין שאילו היתה בקנין הקודם זכה ואע"פ שלא הגיע השטר לידו ולא היה יכול ר"נ לעשות שודא א"ר בלא קנין היתה והי' צריכים לקנות בקבלת השטר ומשום דקדים רמב"ח סבר ר"ש למימר מסתברא כי היכי דקדים בכתיבת השטר ה"נ קדים בחתימה וא"ל ר"נ אטו בירושלים יתבינן דכותבים שעות פי' כך הם להן השעות כמו שיש לנו הימים ואילו נכתב השט"ח האחד היום וא' למחר אע"פ שלא ידענו למי נמסר תחלה (דלא מסתפקין הכי) היינו אומרים מסתמא זה שזמנו קודם לו נמסר תחלה דלא כשיוציאו ביום א' אבל בזא"ז הקודם בזמנו הוא זוכה ולא אמרינן שמא לשני נמסר תחלה וה"נ בירושלים דכותבין שעות כל הקודם בכתיבתו אפי' שעה

[6] נראה דל"ל היה קונה והאחרון אינו אלא כמפליגו וכו'.

תליגן מסירה אחר שעות חתימה ה"נ תליגן המסירה בשעת חתימה ואפי' אם תימצי לומר לגמגם אי אפשר ואחד מהם נחתם קודם לחברו איהו מיהו סבר דשניהם נחתמו בעת אחת ואין דעתו כלום כשמוסר להם אפי' בזה אחר זה שיקנה אחד יותר מחברו אלא דעתו שיקנה זה כמו זה והוי כאילו מסר שניהם בעת אחת ואין מועיל הקדמת החתימה כלום ואי נמי העדים שויס בשני שטרות אימא בשעה שעסוקין באותו ענין חתמו דקנין יכול לחזור בו אי לקיים שניהם הלכך אמר רב חולקין ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי וכיון שיולא השטר מיד המוכר ליד הלוקח נזהר הוא אלא למסור בעת אחת אלא זה אלא בפני זה דהמסירה ביד המוכר דכותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו אבל החתימה לר' אלעזר לאו עיקר הוא ולא תליגן ביה הלכך אמר שמואל שודא דדייני שיש כח ביד הדיינים מובהקים ליתן לכל מי שירצו דהואיל וא"א לפי הענין להיות בעת אחת אימור אימרמי לאותו שזכה וכן (לעיל דף פה:) גבי שני טוביה שניהם מ"ח דאיכא שודא וכן גבי הנא דכתן אמרו בשילהי פ"ק דגיטין (דף יד: ושם) דמייתי הכא וכן בי' יוחסין (קידושין עד. ושם) גבי נתמן הדיין וכן בהמוכר את הבית (ב"מ סב:) גבי רבבא דדקלי וכן בשבועת העדות בריש (שבועות ל:) וגבי אמר רב נחמן בחזקת הבתים (ב"מ לה. ושם) מדמיון דינא דאליס גבר לשודא דדייני ומשנינן דמאן דאליס גבר איכא למיקם עלה דמילתא שודא דדיינא ליכא למיקם עלה דמילתא ולא משום אומדנא דעתא אבל במקום שיכולין לזכות שניהם בעת אחת א"נ ב' בעלי חובין ביום אחד או שתי כתובות ביום אחד כולי עלמא מודו דיחלוקו דחשו רבנן להפסד בעלי חובין משום נעילת דלת ולכתובת אשה משום מיגא אבל בלקוחות א"נ במתנה עבוד שודא היכא דאיכא למימר דחד קדים והאחר שקר עד כאן לשון ר"ת: [וע"ע בתוס' לעיל פה: ד"ה שודא]: **כתב** לאחר ומסר לאחר לזה שמסר לו קנה. אע"פ שקדמה הכתיבה למסירה ה"נ ס"ל לשמואל דהא אית ליה שודא והיינו אליבא דרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ותימה הא משמע בפ"ק דב"מ (דף יג. ושם) דשמואל ס"ל כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו דדמיק התם שמואל דאמר לא חייסינן לפרעון ולקנוניא מתני' דקתני בהם אחריות נכסים אמאי יחזיר ומסיק אמר שמואל אמאי לא יחזיר אי ס"ל כאביי אמאי לא יחזיר ומסיק שמואל מוקי לה בשאין חייב מודה ופריך אין בהם אחריות נכסים אמאי יחזיר ומסיק אמר שמואל אומר היה ר"מ שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה כו' מדדחיק שמואל לומר הך סברא לר"מ ש"מ כאביי ס"ל דלרב אסי הוה מצי לאוקמא בשאין בו הקנאה ואליבא דאביי משמע כתב לאחד ומסר לאחר אם שכתב לו קנה דאמתני' דקתני כותבין שטר לזה אע"פ שאין מלוה עמו פריך התם ולימוש דלמא כתב לזוות בניסן ולא לזה עד תשרי ואתי למיטרף לקוחות אלא כדין דמניסן ועד תשרי ומשני אמר אביי עדיו בחתומיו זכין לו אלמא אע"ג דמסר לקוחות קודם למלוה לזה שמסר לו לא קנה ובסוף הפרק (שם כ. ושם) משני אביי בכאלי גוונא גבי מלא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל דלא חייסינן דלמא כתבה בניסן ולא נתנה עד תשרי כו' וא"כ קשיא שמואל דאשמואל ובלא שמואל איכא לאקשויי מאביי גופיה דמשמע בפרק זה בורר (סנהדרין דף כח: ושם) דס"ל כרבי אלעזר דמסקינן התם אהכיא מתנתא דהוו תמימי עלה תרי גיסי כו' מ"ל רב יוסף זל קייצה בעדי מסירה ומסיק מ"ל אביי והא מודה רבי אלעזר בחזייף מתוכו שהוא פסול משמע דאי לא הוה מזייף מתוכו היה מכשר כרבי אלעזר וזהו דומק לומר דאביי לדבריו דרב יוסף קאמר ואיה לא ס"ל ובלאו אביי גופיה הוה קשה שם הא דפסיק ר"ת הלכה כאביי מדאהדר הש"ס לאוקומא מילתיה דשמואל כוותיה ועוד דאביי בתרלה [באורתא] לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושכיבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שכיבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי שנתנו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו עדי מסירה או יבאו למדינת הים אלמא עדי מסירה עיקר. והכא יש לומר שמא האחד היה מביא עליו יותר וקדם ומסרו לו ואת השני הטעה וכי לא ידעינן נימא שודא דדייני לפי מה שהם רואים מי מהם היה רגיל אצלו יותר דשודא עדיפא מחלוקה: **דכולי עלמא כר' אלעזר.** דקיימא לן כוותיה בגטין ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה ובהא פליגי: **חולקין.** אלמא חלוקה עדיפא: **ר"מ היא.** ואיכא למימר שודא בחתימתו: [1] **כתב לאחד.** השטר ולא מסר לו עד שכתב שטר שני לאחר עליה ומסר לו: **ואי ר"מ כו'.** אלא לאו רבי אלעזר ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה וקתני חולקין. אלמא חלוקה עדיפא: **תנאי היא.** איכא למ"ד שודא עדיף ואיכא למ"ד חלוקה עדיפא: **ומ"ל כו'.** בשלהי פ"ק דגטין הולך מנה לפלוני והלך וביקשו ולא מצאו שמת יחזרו למשלח מת המשלח יחזרו ליורשים כו' על ומכ"ל יחלוקו יורשי משלח ויורשי מי שנשתלחו לו [2] וכאן אמרו מה שילה שלים יעשה דהיינו שליח יעשה אלמא שודא עדיפא: **אמיה דרמי בר חמא כו'.** ולא נודע למי מסרה תחלה שטר מתנה: **אתו בירושלים יתבינן כו'.** וכיון דלא הקפידו בני מקום לכתוב שעות גילו מנהגם שאין הולכים אחר הקודם לבו ביום ושניהם שוים: **אלא מר מאי טעמא עבד הכי.** ולא אמר יחלוקו: **שודא דדייני.** כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. ולי נראה שזה היה מביא לה יותר וקדמה ומסרה לו תחלה: **א"ל אנא נמי.** תיהוי דידי שודא דדייני וכיון שפסקתי אני הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מב"ד זכאי בש"ד א"ל הדא דאנא דיינא וכו' פי' שר"ע היה ממונה ע"פ ריש גלותא אבל ר"ש לא ש"מ דלאו כל דיינא עביד ש"ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו' פי' שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר"מ ובזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: זה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי' בפ' מ"ש אימי' דרמב"ח [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושכיבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שכיבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי שנתנו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו עדי מסירה או יבאו למדינת הים אלמא עדי מסירה עיקר. והכא יש לומר שמא האחד היה מביא עליו יותר וקדם ומסרו לו ואת השני הטעה וכי לא ידעינן נימא שודא דדייני לפי מה שהם רואים מי מהם היה רגיל אצלו יותר דשודא עדיפא מחלוקה: **דכולי עלמא כר' אלעזר.** דקיימא לן כוותיה בגטין ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה ובהא פליגי: **חולקין.** אלמא חלוקה עדיפא: **ר"מ היא.** ואיכא למימר שודא בחתימתו: [1] **כתב לאחד.** השטר ולא מסר לו עד שכתב שטר שני לאחר עליה ומסר לו: **ואי ר"מ כו'.** אלא לאו רבי אלעזר ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה וקתני חולקין. אלמא חלוקה עדיפא: **תנאי היא.** איכא למ"ד שודא עדיף ואיכא למ"ד חלוקה עדיפא: **ומ"ל כו'.** בשלהי פ"ק דגטין הולך מנה לפלוני והלך וביקשו ולא מצאו שמת יחזרו למשלח מת המשלח יחזרו ליורשים כו' על ומכ"ל יחלוקו יורשי משלח ויורשי מי שנשתלחו לו [2] וכאן אמרו מה שילה שלים יעשה דהיינו שליח יעשה אלמא שודא עדיפא: **אמיה דרמי בר חמא כו'.** ולא נודע למי מסרה תחלה שטר מתנה: **אתו בירושלים יתבינן כו'.** וכיון דלא הקפידו בני מקום לכתוב שעות גילו מנהגם שאין הולכים אחר הקודם לבו ביום ושניהם שוים: **אלא מר מאי טעמא עבד הכי.** ולא אמר יחלוקו: **שודא דדייני.** כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. ולי נראה שזה היה מביא לה יותר וקדמה ומסרה לו תחלה: **א"ל אנא נמי.** תיהוי דידי שודא דדייני וכיון שפסקתי אני הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מב"ד זכאי בש"ד א"ל הדא דאנא דיינא וכו' פי' שר"ע היה ממונה ע"פ ריש גלותא אבל ר"ש לא ש"מ דלאו כל דיינא עביד ש"ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו' פי' שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר"מ ובזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: זה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי' בפ' מ"ש אימי' דרמב"ח [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושכיבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שכיבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי

ושמואל דאמר כרבי אלעזר [6] דאמר [א] עדי מסירה כרתי לא דכולי עלמא כרבי אלעזר והכא בהא קמיפלגי רב סבר חלוקה עדיפא ושמואל סבר שודא דדייני עדיפא ומי מצית מוקמת ליה לרב כר' אלעזר [3] והאמר רב יהודה אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות מכלל דרב סבר בשטרות לא אלא מחוורתא רב כר"מ ושמואל כרבי אלעזר מיתיבי שני שטרות היוצאים ביום אחד חולקין תיובתא דשמואל אמר לך שמואל הא מני ר"מ היא ואנא דאמרי כר' אלעזר אי ר"מ אימא סיפא כתב לאחד ומסר לאחר זה שמסר לו קנה ואי רבי מאיר אמאי קנה האמר עדי חתימה כרתי תנאי היא דתניא [3] וחכמים אומרים יחלוקו וכאן אמרו מה שירצה השליש יעשה [7] אמיה דרמי בר חמא כתבתינהו לנכסה לרמי בר חמא בצפרא לאורתא כתבתינהו למר עוקבא בר חמא אתא רמי בר חמא לקמיה דרב ששת אוקמיה בנכסא אתא מר עוקבא לקמיה דרב נחמן אוקמיה בנכסא אתא רב ששת לקמיה דרב נחמן א"ל מ"ט עבד מר הכי א"ל ומ"מ עבד מר הכי א"ל דקדים א"ל אטו בירושלים יתבינן דכתבינן שעות אלא מר מאי טעמא עבד הכי א"ל שודא דדייני א"ל אנא נמי שודא דדייני א"ל חדא [3] דאנא דיינא ומר לאו דיינא ועוד מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לה [3] הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף חד הוה כתוב בחמשא בניסן וזיד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמיה רב יוסף לההוא דחמשא בניסן בנכסים אמר ליה אידך ואנא אפסיד אמר ליה את ידך על התחתונה אימא בר כ"ט בניסן את א"ל ונכתוב לי מר טירפא

מלא משום דקדים בחתימה כרבי מאיר וזכו לאו טעיתא דהא לאו בירושלים: **הנהו תרי שטרי.** של מכר אילאו על שדה אחת: טירפא

אמר א"ל לא בפירוש אמר שמואל בין לו בין לאחר. ההיא מעשה הות מתנות ש"מ ולפיכך המאוחר זכה אבל זה היה מתנות בריא וכל הקודם זכה וכך מצאתי כתוב בפי' ר"ח וקי"ל דהא דרמי ור"ע תרי עובדי הוה הכא מתנות בריא והתם במי שמת מתנות ש"מ: הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף פי' שטרי מכר היד על שדה א' חד הוה כתוב ביה בה' בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמי' ר"י לההיא דה' בניסן בנכסי א"ל אידך ואנא אפסיד א"ל את ידך על התחתונה אימא בר כ"ט בניסן את א"ל ליכתוב לי מר טרפא

[1] (גיטין ט: וש"נ), [2] (גיטין פו:, [3] גיטין יד:, [4] [ב"מ קנא. ועי' תוס' כאן), [5] [גיטין פו:], [6] [כתב לאחד ומסר לאחר. כתב לאחד השטר ולא כו' כל"ל], [7] פי' בנבב. רש"ל, [8] [וכ"ש בעריון ערך שד ה ע"ש].

מוסף רש"י

עדי מסירה כרתי. ואין צריך לחתום בגט, וכי כתב קרא ומסר, אחתימה הגט כתיב ולא אחתימה ידי עדים (גיטין ט: וכעי"ז שם בב:) דעדי מסירה גורמין לכריתות גט ומגלה גט כשר בחתימה בלא עדים אלא שיהא מוסרו לאשה להתקדש בפני עדים, דהא כתיב ומתב לה, בחתימה לחוד בלא חתימה מיירי, ומיהו עדים בטיגן שילוחו שמתקדשה (רשב"ם ב"ב קנ:). **הלכה כר' אלעזר בגיטין.** דעדי מסירה כרתי ואפילו פסולא דרבנן ליכא, אבל לא בשטרות, דכתיב בהן וכתוב בספר ומחתם בירמיה (לב) בספר המקנה (גיטין פו:). **אף בשטרות.** דהתם עלה טוהה קמ"ל מפני תיקון העולם (שם). **וכאן אמרו.** בנבב, **מה שירצה השליש יעשה.** לפי מה שלהה כדעתו של משלח אם היתה עינו יפה במתנה זו ואוהב את המקבל ואת בניו (גיטין יד:).

תוספות רי"ד (המשך)

א' מסתמא הוא קדמו במסירתו כדהנן כל הקודם את חברתה אפי' שעה א' זכתה אבל לדידן דלא קפדינן אשעות אע"פ שזה קדם את חבירו בשעות אין הקדמה זו מועלת לו לומר מסתמא זה קדם למסירה אלא שניהן שוין ודנין ביניהם ש"ד שמא הוא חביב בעיניהם יותר ולאותו מסר תחלה והוא זוכה בנכסים א"ל אנא נמי ש"ד פי' תהוי דידי נמי ש"ד וכיון שפסקתי הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מב"ד זכאי בש"ד א"ל הדא דאנא דיינא וכו' פי' רש"ש דלאו כל דיינא עביד ש"ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו' פי' שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר"מ ובזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: זה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי' בפ' מ"ש אימי' דרמב"ח [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושכיבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שכיבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי

טירפא מאייר ואילך א״ל יכלי למימר לך את בר חד בניסן את מאי תקנתיה נכתבו הרשאה להדדי: **מתני'** [א]מי שהיה נשוי ב' נשים ומכר את שדהו וכתבה ראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך השניה מוציאה מהלוקח וראשונה מן השניה והלוקח מן הראשונה וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם [ב]וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב: **גמ'** וכי כתבה ליה מאי הוי [א]והתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום הכא במאי עסקינן בשקנו מידה וכי קנו מידה מאי הוי תימא נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן [ג]לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אלמא יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי א״ר זירא אמר רב חסדא לא קשיא הא ר״מ הא ר' יהודה דתניא [ג]כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו איבדה כתובתה דברי ר״מ ר' יהודה אומר יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה לכם עלי ורבי סתם לה הכא כר״מ וסתם לה התם כר' יהודה אמר רב פפא בגרושה ודברי הכל רב אשי אמר כולה ר״מ היא [ד]ועד כאן לא קאמר ר״מ התם אלא בשני לקוחות דאמרי לה אי איתא דנחת רוח עבדת לקמא איבעי לך למיעבד אבל בלוקח אחד אפילו רבי מאיר מודה ומתני' דכתב ליה לאחר [ד]תנן התם [ה]אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין ואפי' הן זיבורית איבעיא להו אישתדוף בני חרי מהו דליטרוף ממשעבדי ת״ש כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו איבדה כתובתה דברי ר״מ ואי סלקא דעתך אישתדוף בני חרי טריף ממשעבדי נהי דאיבדה כתובתה משני מראשון מיהא תיגבי אמר רב נחמן בר יצחק מאי איבדה איבדה משני אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דאיבדה לגמרי משמע ועוד תניא [ו]לוה מן האחד ומכר נכסיו לשנים וכתב בעל חוב ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך אין לו על לוקח ראשון כלום מפני שיכול לומר הנחתי לך מקום לגבות הימנו [ז]התם איהו דאפסיד נפשיה בידים א״ל רב יימר לרב אשי והא

רש״י

טירפא. לטרוף לקוחות מר״ח אייר שהרי מכרה לו באחריות: **יכלי למימר.** לקוחות: **את בר חד בניסן את.** ושטרך קודם ושלא כדין נטלה ממך: **מאי תקנתיה.** דהאי: **נכתבו הרשאה להדדי.** יבקש מאת חברו בר חמשה בניסן וימסור לו שטרו ויכתוב לו הרשאה עליו לטרוף לקוחות ואם יאמרו לו בר חד בניסן את אומר להם אני בא לטרוף בשביל מעות של חמשה בניסן שהרי לשנינו מכרה באחריות ואני בא בהרשאה עליכם מכחו ואם יאמרו לו הוא קדם ואת בר כ״ט בניסן היית אומר להם אני בא מחמת עצמי: **מתני' ומכר את שדהו.** המשועבד [ה]לכתובות: **הראשונה.** שנשא תחלה: **השניה מוציאה.** כשימות בעלה: **וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב.** מפרש בגמ' [ו]: **גמ' בשקנו מידה.** ואמרי' בהכותב לאשתו [ז] דהיכא דקנו מידו מגופה של קרקע קנו מידו: **מקחו בטל.** משמע לגמרי ואפי' בחיי הבעל. ובבבא בתרא [מט:] מוקמינן לה באחת מאותן שלש שדות או ייחדה לה לכתובתה או כתב לה בתוך הכתובה או שהכניסה לו שום מלוג: **כתב לראשון.** שטר מכר על שדה אחת: **ולא חתמה לו.** לא הודית באותו מכר וכתב שטר אחר ללוקח שני על שדה אחרת וחתמה לו: **אבדה כתובתה.** אם אין שם בני חורין שהרי הראשון אומר הנחתי ליך מקום לגבות הימנו: **יכולה היא שתאמר כו'.** מן השני תגבה: **ורבי.** דסתמינהו למשניות הכא בכתובות סתם לן כר״מ ובמס' גיטין [ח] סתם לן מקחו בטל כר' יהודה: **אמר רב פפא.** מתני' כשהיתה גרושה ואחר כך כתבה לו ללוקח כן: **רב אשי אמר.** אפי' ביושבת תחתיו ותרווייהו סתמי כר״מ ומתני' דגיטין דלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה להכי מקחו בטל דעד כאן לא קאמר ר״מ בברייתא' איבדה כתובתה אלא בשני לקוחות והא חזינן דבראשון לא עשתה נחת רוח לבעלה הלכך לא מצית למימר כי חתמה לשני נחת רוח עשיתי לבעלי: **ומתניתין.** דהכא דאשמעינן מינה חתימתה קיימת: **בדכתב.** הבעל לאחר קודם לזה ולא חתמה לו ולזה חתמה: **אישתדוף בני חרי.** לאחר שלקחו הלקוחות: **אישתדוף.** נתקלקלו: **מראשון מיהא תגבי.** שהרי נתקלקל זכותה במקום שהניח לה לגבות והוה ליה כאישתדוף: **ועוד תניא.** דמראשון לא תגבה: הכי גרסינן **התם איהו דאפסיד אנפשיה.** וכולה רבא קאמר לה. לא תימא מאי איבדה כתובתה משני דאף מראשון איבדה אפ״ה לא נפשוט מינה אישתדוף בני חרי לא טריף ממשעבדי דהתם היא דאבדה כתובתה והא דקתני אין לו על לוקח ראשון כלום חד טעמא הוא האי דלא הדר גבי מהראשון משום דאפסיד נפשיה בידים שכתב לשני דין ודברים אין לי עמך ולא דמי לאישתדוף:

תוספות

וכי כתבה ליה מאי הוי. תימה מאי קא פריך והלא לא בא עדיין לידה והוי כמו כותב לה ועודה ארוסה ואומר אני דשפיר פריך דהכא הוי כמו כותב לה והיא נשואה ולא דמי לארוסה כלל דארוסה אם מכרה ונתנה קיים אבל הכא אינו יכול למכור שלא תטרוף כל שעה: **הכא במאי עסקינן בשקנו מידה.** אע״ג דגבי נשואה אמר רב יוסף בריש הכותב (לעיל פג.) מדין ודברים קנו מידו נשואה הוי טפי ידו כידה מהכא גבי לוקח ידה כידו: **תימא נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן כו'.** ליכא לשנויי כשלקח מהאשה תחלה דאז הוי קיים כדקתני בסיפא לקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים דמתני' משמע דאחר מכירת השדה כתבה ללוקח דהכי קתני ומכר שדהו וכתבה כו': **הא ר״מ הא רבי יהודה דתניא כו'.** והא דקתני דלא אמרינן נחת רוח עשיתי לבעלי ר״מ היא ופי' לנו רבי דלריכינן למימר דהשתא הא דנקט בברייתא כתבה לראשון ולא חתמה לו רבותא נקט דאע״ג דאיכא למימר הך אתתא כי חתמה נמי לשני לאו שהודית באותו מכר אלא לנחת רוח מכוונת דהא כבר ראינוה שלא חתמה לראשון אפ״ה אמרי' איבדה כתובתה וכ״ש סתמא וקשיא לי א״כ לבסוף דמסיק רב אשי כולה ר״מ היא ועד כאן לא קאמר ר״מ אלא בשני לקוחות כו' אמאי הדר ביה מאותה סברא ראשונה דס״ד דיותר יש לנו לומר אבדה כתובתה בחד לוקח מבשני לקוחות הל״ל כולה ר' יהודה היא ובשני לקוחות דוקא א״ר יהודה יכולה שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בחד לוקח לא על כן נ״ל לס״ד השתא נמי שייך יותר נחת רוח בלוקח אחד מבשני לקוחות אבל לא משמע ליה שיחלוק ר״מ ונקט שני לקוחות משום רבותא דר' יהודה: [ט]**כתבה לראשון ולא חתמה לו כו'.** יש מקשין והא בהנזקין (גיטין נח. ושם) אמתני' דלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אמר רב לא שנו אלא דא״ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה ותירץ רבי דהתם כשכתבה לו שטר בפני עצמה דהואיל ויכול להוציא שטר שלה בלא שטר של בעל לא אמרי' נחת רוח אבל הכא מיירי שחתמה לו בשטר של בעל דהואיל ואינו יכול להוציא שטר שלה שלא יראו שטר של בעל עמו יכולה היא ודאי שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי ועוד אמר לן רבי דאפי' בשטר עצמו של בעל איירי אלא שכתבה שהיא עצמה מכרה ללקוחות אבל חתמה לו דשמעתין היינו שמוחלת שיעבוד שיש לה על הקרקע וכן משמע לשון חתמה כלומר שנתרצית במקח ולא מחתה בו עוד תירץ רבי דהתם ה״ק לא שנו אלא דא״ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה בהדי לך חזק וקני ולא נתיישב לי תירוץ זה דפריך התם לרב מהא דתניא לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל עד שתכתוב לו אחריות נכסים דקאמר נימא תהוי תיובתא דרב ומאי תיובתא נמי האי דקתני דשטר אינו מועיל עד שתכתוב אחריות נכסים בדלא אמר לך חזק וקני וכי קאמר רב בדאמר לך חזק וקני בהדי שטר ולתירוץ ראשון לא קשה כולי האי. (וע״ע תוס' ב״ב מז: ד״ה אבל בשטר): **הכי** איתא גירסא ישנה מתני' דכתבה לאחר וזה לאחר שני הוא מכלל דמכר הבעל לראשון [י](שדה אחרת) ולא חתמה לו ולישנא דהך משנה דקמשני נקט דלאי האי אחר ראשון הוא וגרסינן וכתב דזבין ליה לאחר הו״ל למימר: **התם איהו דאפסיד נפשיה.** מה שפירש בקו' וכולה רבא קאמר לה לא נהירא לר״ת דא״כ הל״ל אלא התם הוא דאפסיד אנפשיה אלא הש״ס הוא דמתרץ התם הוא בבעל חוב דאפסיד נפשיה בידים דידע דדיניה עלויה לפרוע אבל אשה ליכא למימר כל כך איהי היא דאפסידה נפשה דהא בעת שכתבה לו לא היתה ראויה עדיין לגבות בברור שהרי לא נתנה כתובה לגבות מחיים וכן פי' רבינו חננאל ובכמה מקומות בש״ס דלא חייש [כ]לשנויי אלא קושיא אחרונה ועוד דאינה פירכא כל כך מקמייתא דלר״נ בר יצחק לא משמע ליה לגמרי אלא משני: ומוקמינן

מסורת הש״ס

א) לעיל פג. [וש״נ] גיטין עז., ב) גיטין נה: ב״ב מט:, ג) ב״ק נט: גיטין מה:, ד) [ב״ק ח:], ה) [ע״ל לכתובתא], ו) [לקמן ע״ב:], ז) [לעיל פג.], ח) [דף נה:], ט) [ע״ל כתב], י) רש״ל מ״ז.

מוסף רש״י

האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו כו'. כגון שדה שותפין ואמר האחד לחבירו אחד מן השלשות הללו בין בכתיבה בין באמירה (לעיל פג. וכעי״ז גיטין עז.). ואין לי עסק בה. כלומר לא יהא לי עסק בה, ומכלל אתה שומע אלא הכל יהא שלך, אלא שלא הוציא הדבר בפירוש כפיו (רשב״ם ב״ב מג.). לא אמר כלום. דאין כאן לשון מתנה (לעיל פג.) ולא אבד זכותו (כריתות כד:) דמאמר שאינו צריך לכתוב לשון מתנה (גיטין עז.) דאין זה לשון מתנה כשאמר לא יהא לי חלק בשלי, דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחבירו שדי נתונה לך או שדי מוכרת לך שדי מופקרת לכל מי שירצה (רשב״ם ב״ב מט. וע״ש מג. באריכה, הובא לעיל פג.). לקח מן האיש. קרקע המיוחדת לכתובת אשתו, או שכתב בכתובתה או הכניסה לו שום נכסים וכל שכן שאר נכסים, דלא עבדה ליה אמר לה עיינין נחת בגרושין ומגרשה (גיטין נה:). וחזר. זה הלוקח, ולקח מן האשה. נתן לה דבר מועט וקבלתו לו כדי שלא תטרוף ממנו חוב כתובתה (רשב״ם ב״ב מט.). מקחו בטל. לא בטל ממש, שכל זמן שיחיה הבעל יאכל זה הלוקח את הפירות, שהרי המוכר מכר לו כל זמן שלא תתגרש האשה ולא יצא זמן גיבוי כתובתה, שהרי משנה זו בכל נכסים וקרקעות שיש לו לבעל מיירי, אלא להכי אתי שעבוד שחולל לטרוף ממנו כשיגיע זמנה לגבות כתובתה, ולכך קאמר מקחו בטל אחזר ולקח מן האשה לא היה לגמרי כתובתה תטרוף ממנו, דמצי אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי למכור לך קרקע המשועבדת לי ולא נמחלתי בלבי להקנותו לך (שם). כתב לראשון. שדה לשני וחתמה לו לכתובה (ב״ק נט.). לשני וחתמה לו איבדה כתובתה. ולא מצית לומר נחת רוח עשיתי לבעלי, דא״כ היה לה למעבד לראשון, אלא ודאי גמרה ומקנית (שם).

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פי״ז מהל' אישות הל' יב סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סי' ק סעיף ז:

לג ב מיי' פי״ט מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי' קיח סעיף ג:

לד ג ד מיי' פי״ז מהל' אישות הל' יא ופי״ל מהל' מכירה הל' ג סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סי' ק סעיף ח וסי' ק סעיף ג:

לה ה מיי' פי״ח מהל' מלוה ולוה הל' א ופי״ל הל' ב סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי' קיא סעיף ח:

לו ו ז מיי' פי״ט שם הל' ח סמג שם טוש״ע ח״מ סי' קיא סעיף ח וסי' קיא סעיף יג:

גליון הש״ס

תוס' ד״ה התם וכו' לשנויי אלא קושיא אחרונה. כעין זה כתבו תוס' שבת ס' ע״א ד״ה עריתוחת וש״נ:

תוספות רי״ד (המשך)

לו מבית אביה וא' שייחד לה בכתובתה וא' שכתב שום משלו שהיתה שלו וכתב בכתובה שהכניסתו מבית אבי' הא אמרי' התם א' למעוטי שאר נכסי' כ״ש דהויא לה איבדה אלמא בכל נכסי הבעל יכולה היא לומר נ״ר ע״ל ולא אוקימנא בג' שדות אלא משום דתני מקחו בטל דמשמע לגמרי שגם מקחו של איש בטל משא״כ בשאר נכסי הבעל דאילו בכל נכסיו מקח האיש קיים ומקח האשה בטל שכ״ז שהוא קיים ולא גירש אשתו מקחו קיים אבל אם נתאלמנה או נתגרשה היא יכולה לטרוף משם אם לא תמצא בני חורין וקנינה אינה כלום משום דאמרה נ״ר ע״ל. וה״ה נמי גבי ב״ח אם לוה מאחרים ומכר מנכסיו מקחו קיים אלא שב״ח גובה מהן אם לא ימצא ב״ח. ואם עשאן אפותיקי לחובו א״י למכרן כלל דומיא דייחד לה שדה לכתובתה ואע״ג דאמרי לקוחות לכשתבא לגבות אם לא תמצא תחזור עלינו אינו כלום מפני שהוא אומר להם א״א לטרוח בב״ד ולהוציא מידכם אלא עד שלא יפרע אותו אי אפשר שימכור מה שישעבד לו (ובזה חולק הרב ואומר דוקא אם עשאו אפותיקי לאשתו מכרו בטל אבל לב״ח מכרו קיים). אר״ז אר״ח לא קשיא הא ר״מ והא ר״י דתניא כ' לראשון ולא חתמה לו לב' וחתמה לו אבדה כתובתה דברי ר״מ ר״י אומר יכולה היא שתאמר נ״ר ע״ל אתם מה לכם עלי. פי' מכר הבעל שדה א' ללוקח א' ולא הסכימה לו אשתו ואח״כ מכר שדה אחרת ללוקח ב' והסכימה לו אבדה כתובתה אם אין שם יותר ב״ח שהראשון שלא הסכימה לו אומר לה הנחתי לך מקום לגבות הימנו וכגון שהשדה הב' היא כשיעור כתובה ועל הב' אינה יכולה לילך שהרי הסכימה לו ור״י סבר הולכת לב' שהסכמתה אינו כלום שתוכל לומר נ״ר ע״ל: ומקשה ור' הכא סתם לן כר״מ והתם במס' גיטין סתם לן כר״י. אמר ר״פ בגרושה וד״ה פי' מתני' מיירי בגרושה ואח״כ כתבה ללוקח

תוספות רי״ד

מאייר ואילך פי' לטרוף הלקוחות שלקחו ממנו מאייר ואילך שבאחריות מכרה לו א״ל יכלי לקוחות למימר לך את בר חד בניסן את ושטרך קודם ושלא כדין נטלה ממך מאי תקנתייהו יכתבו הרשאה זה לזה יבקש מאת חבירו בר ה' בניסן וימסר לו שטרו ויכתוב לו הרשאה עליו וילך זה לטרוף לקוחות ואם יאמרו לו בר חד בניסן את יאמר להם אני בא לטרוף עבור חבירי של ה' בניסן שהרי לשנינו מכרה באחריות ואני בא עליכם בהרשאה מכחו ואם יאמרו לך הוא קודם ואת בר כ״ט בניסן היית אומר להם אני בא מחמת עצמי: **מתני'** מי שהיה נשוי ב' נשים מכר את שדהו וכתבה הא' ללוקח דו״ד אין לי עמך הב' מוציאה מיד הלוקח והא' מיד הב' והלוקח מיד הא' וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה וכן ב״ח וכן אשה ב״ח. פי' מכר שדהו המשועבד להן לכתובתן ללוקח ומת והראשונה מסתלקת מעל הלוקח אבל הב' לא נסתלקה מעל הלוקח והא' ג״כ לא נסתלקה מעל הב' אלא בכל שעה היא קודמת לטרוף הלכך חוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם: וכי כתבה לי' מאי הוי והתניא האומר לחבירו דו״ד אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום ה״נ מאי הוי הרי יכולה היא שתאמר נ״ר עשיתי לבעלי פי' לא תנן לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אלמא יכולה היא שתאמר נ״ר ע״ל ה״נ יכולה היא שתאמר נ״ר ע״ל פי' ואע״ג דאיקנימה בחזקת הבתים באותן ג' שדות א' שכ' לה בכתובתה שהכניסה שאין לה לומר עכשיו נרע״ל: ר״א אמר כולה ר״מ היא וע״כ ל״ק ר״מ אלא בב' לקוחות דא״ל א״א דנ״ר עבדת מקמא איבעי' לך למיעבד אבל בחד לוקח אפילו ר״מ מודה ומתני' דהכא בדכתב לאחר שכ' הבעל ללוקח אחר ולא חתמה לו ולזה חתמה לו והתם בלוקח א' ולעולם מתני' ביושבת תחת בעלה מיירי שלא בגרושה. ואע״ג דפליגי ר״מ ור״י הל' (כר״י) [כר״מ] כיון דר״א דהויא ב״ב בתרא אוקי סתם מתני' כוותיה ור' קי״ל מחלוקת דבריתא וסתם דמתני' הל' כסתם מתני': תנן התם אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש ב״ח אפי' הן זיבורית איבעי' להו אישתדוף בני חרי מהו דליטרוף ממשעבדי ומסיק תלמודא והל' אישתדוף בני חרי טריף ממשעבדי תניא בתוספתא בפרק מי שהיה נשוי המלוה את חבירו על החבילה גובה משאר נכסיו עשה שדהו אפותיקי לכתובת אשתו ושטפה נהר גובה משאר נכסים ואם א״ל לא יהא לך פרעון

א) עי' בב״ק נט: דמבואר שם בהדיא דלן רב כר״מ וצ״ע.